

แผนเตรียมความพร้อม รับมือโรคระบาดจากเงินสัตว์ปีกระดับชุมชน

Contingency plan to contain outbreak in backyard chicken

โครงการนำร่องการเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดสัตว์
ที่ติดต่อถึงคน หรือที่กระทบรายได้ชาวบ้าน
โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

skoll global
threats fund

PODD CM
ONE HEALTH

เครือข่าย
one health

opendream

แผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดอุกฉุกเงินสัตว์ปีกระดับชุมชน

ผู้เขียน

ณัฐกานต์ อวัยวานนท์

การุณ ชนะชัย

ปราณี รอดเทียน

เอกชัย ลัยยะ

ชัชวาล อนุชาติกิจเจริญ

เลิศรัก ศรีกิจการ

รูปเล่ม

ปลายฟ้า ธเนศนิศย์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ๒๕๕๘

จำนวน ๕๐๐ เล่ม

ขอขอบคุณ*

นายนพดล พิณีจ	ปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
นายเสถียร ผลศรีธธา	ปศุสัตว์อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
นายสุรชัย พรหมมา	ปศุสัตว์อำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่
นายสมคิด บุญชัย	ปศุสัตว์อำเภอไชยปราการจังหวัดเชียงใหม่
นายมงคล สิทธิรักษ์	ปศุสัตว์อำเภอแม่อนจังหวัดเชียงใหม่
สพ.ญ.ดร.สุรรัตน์ หนูมี	คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมระดมความคิดเห็นเสนอมาตรการที่เหมาะสมในทางปฏิบัติระดับชุมชน

คำนำ

แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว เน้นความเชื่อมโยง และส่งผลกระทบต่อกันของสุขภาพคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม เป็นการมองระบบสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม ถ้ามองแบบที่เคยชิน คือ แยกขาดจากกันเป็นส่วนๆ จะทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ยากและซับซ้อน ทำให้ชุมชนอ่อนแอหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพวะของชุมชนได้

โครงการวิจัยและพัฒนาพ่อตีสดีได้จัดทำแผนเตรียมความพร้อมสำหรับยามปกติ หรือแผนรับมือโรคระบาดฉุกเฉินสัตว์ปีก สำหรับนำมาใช้ระงับเหตุยามมีภัยโรคระบาด มิให้ก่อความเสียหายใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจชุมชน หรือมิให้โรคในสัตว์แพร่กระจายมาถึงมนุษย์ ทำให้เจ็บป่วยล้มตาย เหมือนที่เป็นข่าวอยู่ในโลกปัจจุบัน

แผนฯ ฉบับนี้ให้ความสำคัญต่ออาสาสมัคร และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่จะเป็นผู้แทนหรือผู้นำชุมชน ทำงานเพื่อเอื้ออำนวยหรือปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน เพราะหากขาดภาวะจิตอาสา หรือขาดภาวะผู้นำในชุมชนแล้ว โรคระบาดในสัตว์ปีกของชุมชนก็จะมีผู้ใดให้ความสนใจ ส่งผลเสียหายไม่เพียงแค่แหล่งรายได้ชุมชนเท่านั้น แต่อาจกลายเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพมนุษย์ชั้นอีกก็ได้

โครงการพ่อตีสดีมุ่งหวังว่า แผนฯ ฉบับนี้จะเป็นตัวตั้งต้นหรือเป็นแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ในการป้องกันและควบคุมภัยโรคระบาด โดยเฉพาะสำหรับระบบการเลี้ยงสัตว์แบบหลังบ้าน

โครงการพ่อตีสดี

ตุลาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
องค์ประกอบของแผนฯ	๑
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมโรคระบาดสัตว์	๒
ศูนย์ปฏิบัติการ/ คณะกรรมการสุขภาพหนึ่งเดียว	
- การกิจโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชน	๕
มาตรการควบคุมโรคระบาดสัตว์ปีกในชุมชน	๘
สรุปมาตรการในโซนต่าง ๆ	๑๕
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ปีกในชุมชน	๑๖
ภาคผนวก	
- การเก็บตัวอย่างเพื่อการตรวจวินิจฉัยโรค	๒๐
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมโรคระบาดสัตว์	๒๒

องค์ประกอบของแผน

แผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดฉุกเฉินในสัตว์ปีกระดับชุมชน มีเป้าประสงค์เพื่อควบคุมโรคระบาดสัตว์ได้อย่างรวดเร็ว ลดความเสียหายที่เกิดจากโรคระบาดสัตว์ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยตั้งเป้าหมายให้การระบาดของโรคสามารถควบคุมได้ตั้งแต่ระดับชุมชน และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้น้อยที่สุด โดยแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดฉุกเฉินในสัตว์ปีก ประกอบด้วย

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชนสี่ระดับ
 ๑. ระดับหมู่บ้าน
 ๒. ระดับตำบล
 ๓. ระดับอำเภอ
 ๔. ระดับจังหวัด
๒. การจัดตั้งศูนย์ควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชน: (ศูนย์ปฏิบัติการ/คณะกรรมการสุขภาพหนึ่งเดียว)
 ๑. ด้านแผนงานหรือโครงการ
 ๒. ด้านงบประมาณ
 ๓. ด้านวัสดุ อุปกรณ์
 ๔. ด้านบุคลากร
 ๕. ด้านประสานงาน
๓. มาตรการสำหรับควบคุมโรคระบาดสัตว์ในชุมชน
 ๑. กำหนดนิยามสัตว์ปีกต้องสงสัยว่าป่วย
 ๒. แนวปฏิบัติในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ปีก
๔. บทบาทและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ในชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมโรคระบาดสัตว์

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ประกอบไปด้วยหน่วยงานทางด้าน การปกครอง การปศุสัตว์และการสาธารณสุข ซึ่งมีหน่วยย่อยกระจายอยู่ในแต่ละระดับของชุมชน ดังนี้

๑. ระดับหมู่บ้าน

๒. ระดับตำบล

๓. ระดับอำเภอ

๔. ระดับจังหวัด

๑. ระดับหมู่บ้าน

ครัวเรือนเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในชุมชนที่ประกอบกันขึ้นเป็นหมู่บ้าน ภายใต้การปกครองดูแลจากผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน แต่ละชุมชนจะมีอาสาสมัครของหน่วยงานต่างๆ เพื่อมีหน้าที่ดูแลและปกป้องชุมชนให้กินดีอยู่ดีและมีสุขภาพแข็งแรง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (village health volunteer) อาสาสมัครปศุสัตว์ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นต้น หน่วยย่อยระดับหมู่บ้านถือเป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ เนื่องจากการควบคุมโรคได้เร็วขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือในการแจ้งเหตุจากเจ้าของสัตว์ ผ่านไปยังอาสาปศุสัตว์และอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อส่งต่อกรรายงานไปยังหน่วยงานระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดต่อไป อีกทั้งหมู่บ้านที่เข้มแข็งยังมีความสำคัญในการควบคุมโรคเบื้องต้น เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรคออกไปยังพื้นที่ข้างเคียงอื่นๆ ป้องกันการเกิดเป็นโรคระบาดสัตว์อีกด้วย หน่วยงานหลักในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับหมู่บ้าน ได้แก่

- เกษตรกรเจ้าของสัตว์ และประชาชนในพื้นที่
- อาสา ประกอบด้วย อาสาโครงการฯ อาสาสมัครปศุสัตว์ และ อาสาสมัครสาธารณสุข
- ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน

๒. ระดับตำบล

หน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการดูแลชุมชนระดับตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ ได้กำหนดให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ทำให้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย นอกเหนือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว กำนันซึ่งเป็นผู้ปกครองระดับตำบลที่มีความใกล้ชิดอย่างมากต่อผู้ใหญ่บ้านและชุมชนก็ถือเป็นหน่วยสำคัญในการปกครองและโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในชุมชน รวมไปถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขระดับตำบลก็มีหน้าที่โดยตรงในการร่วมมือป้องกันและควบคุมโรคระบาด ดังนั้นหน่วยงานที่สำคัญในการป้องกันโรคระบาดระดับตำบลจึง ได้แก่

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล และ เทศบาลตำบล
- กำนัน
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (เป็นหน่วยสนับสนุนเพิ่มเติม)

๓. ระดับอำเภอ

หน่วยงานระดับอำเภอที่มีหน้าที่ควบคุมและป้องกันโรคระบาด โดยรับนโยบายจากหน่วยงานหลักต้นสังกัด อันได้แก่หน่วยงานทางด้านการปกครอง การปศุสัตว์และการสาธารณสุขดังนี้

- เทศบาลอำเภอ
- นายอำเภอ
- ปศุสัตว์อำเภอ
- สาธารณสุขอำเภอ

๔. ระดับจังหวัด

เช่นเดียวกับหน่วยงานระดับอำเภอ หน่วยงานระดับจังหวัดมีหน้าที่ในการรับนโยบายการควบคุมและป้องกันโรคระบาดจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและกระจายลงไปสู่ระดับท้องถิ่นต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดได้แก่

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร
- ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ปศุสัตว์จังหวัด
- สาธารณสุขจังหวัด

ศูนย์ปฏิบัติการคณะกรรมการสุขภาพหนึ่งเดียวระดับตำบล

ภายใต้ร่มคณะกรรมการหรือศูนย์สุขภาพหนึ่งเดียวประจำตำบล/ท้องถิ่น ควรจัดให้มีภารกิจควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่เลี้ยงแบบหลังบ้านอย่างเป็นระบบในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จะทำให้การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชนมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพดีขึ้น เนื่องจากมีความพร้อมในหลายด้าน ทั้งด้านสถานที่ตั้งด้วยตำแหน่งที่ตั้งที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนอย่างยิ่งทำให้มีความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐในระดับที่สูงขึ้นไปและ

ชุมชนเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ความพร้อมทางด้านบุคลากร บุคลากรในสังกัดที่มีความรู้ในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายใต้หน่วยบริหารงานย่อยต่างๆภายในองค์กร ความพร้อมทางด้านงบประมาณซึ่งส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณที่จัดสรรมาจากส่วนกลางและงบประมาณที่เป็นรายได้มาจากท้องถิ่นโดยตรง การจัดสรรงบประมาณให้แก่ชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนจึงถือเป็นภารกิจหนึ่งขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์ควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชน จึงจัดได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์ในระดับชุมชนอย่างได้ผล

แนวทางการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์โดยการนำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งได้เป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

(๑) ด้านแผนงานหรือโครงการ จัดให้มีการจัดทำแผนงานโครงการรองรับเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในพื้นที่ ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ ร้านอาหาร ผู้ฆ่าและขนส่งสัตว์ ประชาชน ผู้บริโภค เพื่อให้ความช่วยเหลือและป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น โดยให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านข้อมูลระดับชุมชนเช่นข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ พื้นที่การเลี้ยงสัตว์ รายชื่อผู้ค้า ผู้ประกอบการเกี่ยวกับสัตว์ การประสานงานและการบูรณาการแผนงานหรือโครงการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ด้านงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน แม้ในปัจจุบันการดำเนินการในการควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์จะยังไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่ก็สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับผลกระทบโดยอนุมัติงบประมาณพิบัติฉุกเฉินได้ในกรณีเกิดการระบาดของโรค นอกจากนี้้องค์กรส่วนท้องถิ่นสามารถจัดสรรงบประมาณสำรองเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับ

โรคติดต่อในพื้นที่ รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของตนในการเฝ้าระวังและควบคุมเพื่อรองรับภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(๓). **ด้านวัสดุ อุปกรณ์** การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ไว้ให้พร้อมสามารถดำเนินการควบคุมป้องกันโรคได้ทันทีเมื่อมีการระบาดของโรค การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดเตรียมและจัดหาอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เช่น นำยามาเชื้อโรค วัสดุในการป้องกันตนเองสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมโรคในพื้นที่

(๔). **ด้านบุคลากร** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการด้านบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านกาเกษตรและสาธารณสุข ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดสัตว์ โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบ การจัดตั้งทีมงานเพื่อประสานงานและดำเนินการเมื่อเกิดเหตุ ทั้งนี้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเฝ้าระวังและควบคุมโรคเป็นอย่างดี เพื่อรวมดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ รวมทั้งการให้คำปรึกษาแก่ประชาชน และการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

(๕). **ด้านการประสานงาน** ทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องประสานประโยชน์ร่วมกันเพื่อประสิทธิผลของการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคทั้งระบบ ผ่านเครือข่าย ความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมปศุสัตว์ กรมควบคุมโรค มหาวิทยาลัย เป็นต้น

มาตรการสำหรับควบคุมโรคระบาดสัตว์ในชุมชน

๑. นิยามสัตว์ปีกต้องสงสัยว่าป่วยด้วยโรคระบาด

- **สัตว์ปีกที่เลี้ยงในฟาร์ม** มีอัตราการตายร้อยละ ๑ ขึ้นไป ภายใน ๒ วัน หรือมีอัตราการกินอาหารและน้ำลดลง ร้อยละ ๒๐ ใน ๑ วัน
- **สัตว์ปีกที่เลี้ยงหลังบ้าน** มีอัตราการตายด้วยอาการเดียวกันร้อยละ ๕ ขึ้นไปภายใน ๒ วัน และมากกว่า ๒ คร้วเรือนขึ้นไป

จำนวนสัตว์ปีกทั้งหมดที่เลี้ยง	จำนวนสัตว์ปีกตายร้อยละ ๕ ขึ้นไป
น้อยกว่า ๔๐ ตัว	๒ ตัว
๔๐-๖๐ ตัว	๓ ตัว
๖๐-๘๐ ตัว	๔ ตัว
๑๐๐ ตัว	๕ ตัว

โดยสัตว์ปีกมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต่อไปนี้

- ตายกะทันหัน
- อาการระบบทางเดินหายใจ ได้แก่ หายใจลำบาก หน้าบวม น้ำตาไหล
- อาการทางระบบประสาท ได้แก่ ชัก คอบิด เดินเซ หัวสั่น
- อาการทางระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ ท้องเสีย ขนยุ่ง ซึม ไม่กินอาหาร
- อาการทางระบบสืบพันธุ์ ได้แก่ ไข่ลด ไข่รูปร่างผิดปกติ
- อาการอื่นๆ ได้แก่ หงอนเหินยงสีคล้ำ หน้าแข้งมีจุดเลือดออก มีเลือดออกเป็นจ้ำได้ผิวหนัง

๒. แนวปฏิบัติในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ปีก

๒.๑ ระบบการแจ้งเตือน

- กรณีมีสัตว์ปีกป่วยตายในพื้นที่รับผิดชอบให้อาสารายงานเหตุทันที โดยระบุรายละเอียดชนิดและจำนวนสัตว์ป่วย/ตาย ลักษณะอาการที่พบ จำนวนบ้านที่พบเกิดเหตุ รวมทั้งถ่ายภาพลักษณะอาการที่เด่นชัด และข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เข้าสู่ระบบ application PODD

๒.๒ การตอบสนองต่อการแจ้งเหตุ

- เมื่อได้รับรายงานผ่านทาง application ระบบจะทำการคัดกรองอัตโนมัติตามคำนิยามที่กำหนด เมื่อการรายงานเข้าข่ายสงสัยตามนิยาม ระบบจะทำการส่งข้อความเข้าสู่หอสนาม และ ศูนย์ระบาดวิทยาจังหวัด (PODD epicenter)
 - ✓ Epicenter ปัจจุบันเป็นที่วิจัยอดีตที่ ได้รับมอบหมาย ในอนาคตเมื่อเสร็จสิ้นโครงการหน่วยงานปศุสัตว์ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด อาจจะเป็นผู้รับหน้าที่ตัดสินใจการเกิดเหตุระบาด
 - ✓ หอสนาม ปัจจุบันเป็นที่วิจัยอดีตที่ ได้รับมอบหมาย ในอนาคตเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้รับผิดชอบหน้าที่แทนหอสนามอาจเป็นอปท. ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอ

- หมอสนาม จะทำการติดต่อไปยังอาสาสมัครดีดี อสม หรือผู้ทำการแจ้งเหตุ เพื่อ
 - ✓ ยืนยันข้อมูลที่ได้รับจากอาสาสมัคร
 - ✓ สอบสวนโรคเบื้องต้น
 - ✓ ให้คำแนะนำในการควบคุมป้องกันโรคระบาดเบื้องต้น
 - ✓ ยืนยันการแจ้งเหตุและข้อมูลเพิ่มเติมไปยังศูนย์ระบาดวิทยาจังหวัด
- ศูนย์ระบาดวิทยาจังหวัดทำการตัดสินใจการเกิดเหตุโรคระบาดสัตว์ โดยอาศัยข้อมูลความรุนแรงในการเกิดโรค ได้แก่ลักษณะอาการ การแพร่กระจายของโรคไปยังบ้านข้างเคียงอย่างรวดเร็ว เกิดการแพร่กระจายจากบ้านแจ้งเหตุไปยังบ้านข้างเคียง (การเกิดเหตุต่อเนื่อง)

เมื่อได้รับการตัดสินใจว่าเป็นการระบาดของโรค จะทำการแบ่งจุดเกิดเหตุเป็น ๓ โซน ตามสถานะการติดเชื้อและความเสี่ยงในการติดเชื้อ เพื่อดำเนินมาตรการควบคุมโรคในระดับความเข้มข้นที่เหมาะสมแตกต่างกัน

โซน	ขอบเขต	หรือ รัศมี	สถานะโรค
แดง	หมู่บ้านเกิดเหตุ	หมู่บ้านเกิดเหตุ	ติดเชื้อ
เหลือง	หมู่บ้านข้างเคียง	รัศมี ๓ กม.	เสี่ยงต่อการติดเชื้อสูง
เขียว	ตำบลเกิดเหตุ	รัศมี ๑๐ กม.	เฝ้าระวัง

๒.๓ การสอบสวนโรคระบาด

- ให้มีการสอบสวนหาสาเหตุการตายของสัตว์ปีกป่วย หรือตาย กรณีเกิดการแพร่ระบาดของโรคระบาดสัตว์ภายในหมู่บ้าน มีการแพร่กระจายของโรคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบมีการกระจายของโรคออกไปจากหลังคาเรือนที่มีการรายงานในวันแรกมากกว่า ๒ หลังคาเรือนภายใน ๓ วัน
- สอบสวนโรคตามแบบฟอร์มรายงานการสอบสวนโรคระบาดสัตว์ปีก (ดังในภาคผนวก) เพื่อสามารถนำมาประเมินสถานการณ์การเกิดโรค หาสาเหตุการเกิดโรคและแนวทางการป้องกัน

ทีมสอบสวนโรคประกอบด้วย

๑. ปศุสัตว์อำเภอ
๒. บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านเกษตรหรือสาธารณสุข
๓. อาสาสมัครดีดีดี อาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครสาธารณสุข
๔. ทีมหมอสุนัข

๒.๔ มาตรการในการควบคุมโรคระบาดสัตว์

- ๒.๔.๑ การกักสัตว์และการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ โดยการขอความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจกับชุมชน

การกักสัตว์และการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์จะมุ่งเน้นไปที่ระดับครัวเรือนและระดับหมู่บ้าน ร่วมกับประสานงานแจ้งเหตุไปยังตำบลข้างเคียงที่อยู่ในรัศมีพื้นที่โซนต่างๆ ดังนี้

- **โซนแดง:** ทำการกักสัตว์ปีกทุกครั้งเรือนภายในหมู่บ้านที่เกิดเหตุ โดยแยกกักสัตว์ป่วยและสัตว์ปกติออกจากกัน เป็นเวลาอย่างน้อย ๓ สัปดาห์หรือจนกระทั่ง ๓ สัปดาห์หลังการพบสัตว์ปีกป่วยตัวสุดท้าย
- **โซนเหลือง:** ระวังการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกเข้าออกระหว่างหมู่บ้านที่เกิดเหตุและหมู่บ้านข้างเคียงเป็นเวลาอย่างน้อย ๒ สัปดาห์
- **โซนเขียว:** ไม่มีการควบคุมการเคลื่อนย้ายในหมู่บ้านอื่นๆที่ไม่เกิดเหตุ

๒.๔.๒ การทำลายเชื้อโรค

การทำลายเชื้อโรค ให้ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่แนะนำโดยกรมปศุสัตว์

- เฉพาะบ้านที่เกิดเหตุให้ทำความสะอาดบริเวณที่เลี้ยงสัตว์และพบน้ำยาฆ่าเชื้อโรคให้ทั่วบริเวณที่สัตว์ปีกอาศัยอยู่ โดยหลีกเลี่ยงการพ่นใส่ตัวสัตว์ปีกโดยตรง ติดต่อขอรับน้ำยาฆ่าเชื้อโรคได้ที่อปท.หรือปศอ.
- วัสดุที่สัมผัสสัตว์ป่วยโดยการฝังลึกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ราวด้วยปูนขาวหรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ฝังกลบและราวด้วยปูนขาวหรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอีกครั้ง

๒.๔.๓ การทำลายสัตว์ปีกและซากสัตว์ปีก

กรณีสงสัยการเกิดโรคระบาดในสัตว์ปีก ไม่ควรใช้มือเปล่าสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย ให้สวมถุงมือ ผ้าปิดปาก จมูก และล้างมือด้วยสบู่และน้ำทุกครั้ง หากไม่มีถุงมือสามารถใช้ของพลาสติกหุ้มตัวสวมมือหลายๆ ชั้น ก่อนจับซากสัตว์ปีกที่ตายหรือป่วย สัตว์ปีกทั้งหมดที่ตายผิดปกติห้ามนำมาชำแหละกินอย่างเด็ดขาด ดำเนินการโดยอปท.ร่วมกับหน่วยงานปศุสัตว์

การทำลายสัตว์ปีก

- ดำเนินการโดย อปท. ร่วมกับหน่วยงานปศุสัตว์ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการทำลายสัตว์ปีกที่จัดตั้งขึ้นร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในพื้นที่
- ทำลายซากสัตว์ปีกตามขั้นตอนที่คณะกรรมการในพื้นที่กำหนด โดยอาจใช้วิธีดังต่อไปนี้
 ๑. การดมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ โดยนำสัตว์ปีกใส่ถุงหรือภาชนะที่บรรจุ ๗๐% CO₂ เป็นเวลา ๓๐ นาที
 ๒. การตีงคอให้หลุดออกมาอยู่ในตำแหน่งที่ผิดปกติ (Cervical dislocation) หรือการตัดส่วนหัวออก (Decapitation)

การทำลายซากสัตว์ปีก

- ห้ามโยนทิ้งตามแม่น้ำลำคลองหรือที่สาธารณะอย่างเด็ดขาด และห้ามนำซากไปให้สัตว์อื่นกิน
- ทำลายซากสัตว์ปีกโดยการฝัง โดยให้ขุดหลุมฝังลึกจากผิวดินไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร
- ราดน้ำยาฆ่าเชื้อหรือโรยปูนขาวบนซากสัตว์และบริเวณพื้นหลุม
- โรยปูนขาวหรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อเหนือบริเวณหลุม และพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณปากหลุม

๒.๔.๔ การจ่ายค่าชดเชย

- การจ่ายค่าชดเชยโดยกลุ่มกองทุนภายในหมู่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบประมาณกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบงบประมาณภัยพิบัติฉุกเฉิน
- งบประมาณกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามประกาศ หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดย กำหนดการให้ความช่วยเหลือกรณีสัตว์ตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหายจริง แต่ไม่เกินเกณฑ์การช่วยเหลือที่กำหนด

๒.๔.๕ การเฝ้าระวัง

อาสาปศุสัตว์ทำการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคระบาดสัตว์
อย่างต่อเนื่อง

- หมู่บ้านที่เกิดเหตุหรือโซนแดง ให้อาสาปศุสัตว์เฝ้าระวังทางอาการ
ทุกครัวเรือน ทุกวันต่อเนื่องจนกระทั่งไม่พบสัตว์ป่วยตายเพิ่มเป็น
เวลา ๓ สัปดาห์ หลังพบสัตว์ป่วยตายตัวสุดท้าย โดยรายงานผ่าน
application ทันทีที่พบสัตว์ปีกป่วยตายเพิ่มเติม
- หมู่บ้านข้างเคียงหรือโซนเหลือง ให้อาสาปศุสัตว์เฝ้าระวังทาง
อาการทุกครัวเรือน ทุก ๓ วัน ต่อเนื่องจนกระทั่งไม่พบสัตว์ป่วย
ตายตัวสุดท้ายในหมู่บ้านข้างเคียงนาน ๓ สัปดาห์ โดยรายงานผ่าน
application ทันทีที่พบสัตว์ปีกป่วยตาย
- ตำบลที่เกิดเหตุหรือโซนเขียว ให้มีการเฝ้าระวังโดยอาสาปศุสัตว์
ทางอาการทุกสัปดาห์ละครั้ง ต่อเนื่องจนกระทั่งไม่พบสัตว์ป่วย
ตายตัวสุดท้ายในตำบลเป็นเวลา ๓ สัปดาห์ โดยรายงานผ่าน
application ทันทีที่พบสัตว์ปีกป่วยตาย

๒.๔.๖ การทำวัคซีน

การทำวัคซีนโดยความร่วมมือระหว่างปศุสัตว์อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาปศุสัตว์ โดยทำการจัดซื้อวัคซีนหรือขอสนับสนุนวัคซีนจากปศุสัตว์อำเภอ

- หมู่บ้านที่เกิดเหตุหรือโซนแดง ให้ทำวัคซีนในทุกครัวเรือนที่ไม่สัมผัสกับบ้านเกิดเหตุและสัตว์ปีกมีสุขภาพแข็งแรง (งดทำวัคซีนในบ้านที่พบสัตว์ป่วย) และให้ทำวัคซีนกระตุ้นระดับภูมิคุ้มกันหลังจากทำวัคซีนครั้งแรก ๒ สัปดาห์
- หมู่บ้านข้างเคียงหรือโซนเหลือง ให้ทำวัคซีนทั้งหมู่บ้าน
- ตำบลที่เกิดเหตุหรือโซนเขียว ให้ทำวัคซีนตามความสมัครใจ

๒.๔.๗ การสื่อสารสถานการณ์การเกิดโรค

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่สื่อสารความเสี่ยงและสถานการณ์การเกิดโรคไปยังหมู่บ้านเกิดเหตุ หมู่บ้านข้างเคียง ทุกหมู่บ้านในตำบลเกิดเหตุ

ปศุสัตว์อำเภอแจ้งเตือนเหตุไปยังตำบลอื่น ๆ ให้ร่วมเฝ้าระวังเป็นพิเศษ

- หมู่บ้านที่เกิดเหตุหรือโซนแดง และหมู่บ้านข้างเคียงหรือโซนเหลือง
 ๑. ให้ทำการสื่อสารภายในหมู่บ้านทุกวัน ถึง ๑ สัปดาห์หลังจากพบสัตว์ปีกตายตัวสุดท้ายในหมู่บ้าน (ในหมู่บ้านข้างเคียงสำหรับโซนเหลือง)
 ๒. ๒ สัปดาห์ต่อมาให้สื่อสารสถานการณ์ทุก ๓ วัน จนโรคสงบ
- ตำบลที่เกิดเหตุหรือโซนเขียว ให้สื่อสารทุกวัน นาน ๓ วัน และทุก ๗ วัน จนไม่พบโรคภายในตำบลนาน ๓ สัปดาห์

มาตรการ	โทษแดง	โทษเหลือง	โทษเขียว
การควบคุมการเคลื่อนย้าย	กักสัตว์ปีกทุกบ้านนาน 3 สัปดาห์*	ควบคุมการนำสัตว์เข้าออกระหว่างหมู่บ้านนาน 3 สัปดาห์*	-
การทำลายสัตว์ปีก	<ul style="list-style-type: none"> - กำจัดสัตว์ป่วยทุกตัวในครัวเรือนที่เกิดโรค - ให้มีการชดเชยจากอปท. หรือกลุ่มกองทุนภายในหมู่บ้าน 	-	-
การทำความสะอาดและพ่นยาฆ่าเชื้อ	<ul style="list-style-type: none"> - กำจัดอุปกรณ์ที่สัมผัสสัตว์ป่วยและซากสัตว์เฉพาะครัวเรือนที่พบโรค - พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทั่วบริเวณเลี้ยงสัตว์ 	-	-
การเฝ้าระวัง	- เฝ้าระวังทางอาการทุกครัวเรือน ทุกวันเป็นเวลา 3 สัปดาห์*	เฝ้าระวังทางอาการทุกครัวเรือนทุก 3 วัน เป็นเวลา 3 สัปดาห์*	เฝ้าระวังทางอาการทุกสัปดาห์
การทำวัคซีน	<ul style="list-style-type: none"> - ทำวัคซีนในครัวเรือนที่ไม่สัมผัสกับบ้านเกิดเหตุและสัตว์ปีกมีสุขภาพแข็งแรง (งดทำวัคซีนในบ้านที่พบสัตว์ป่วย) - ทำวัคซีนกระตุ้นระดับภูมิคุ้มกันหลังจากทำวัคซีนครั้งแรก 2 สัปดาห์ 	ทำวัคซีนทั้งหมู่บ้าน	ทำวัคซีนตามความสมัครใจ
การสื่อสารสถานการณ์การเกิดโรค	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกวัน ถึง 7 วันหลังจากพบสัตว์ปีกตายตัวสุดท้ายในหมู่บ้าน - ต่อจากนั้นทุก 3 วัน นาน 2 สัปดาห์* 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกวัน ถึง 7 วันหลังจากพบสัตว์ปีกตายตัวสุดท้ายในหมู่บ้าน - ต่อจากนั้นทุก 3 วัน นาน 2 สัปดาห์* 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกวัน นาน 3 วัน - ทุก 7 วัน จนไม่พบโรคภายในตำบลนาน 3 สัปดาห์*

* หลังพบสัตว์ปีกป่วยตายตัวสุดท้าย

การแจ้งเหตุ สัตว์ปีกป่วย/ ตาย	ระดับหมู่บ้าน	ระดับตำบล	ระดับอำเภอ	ระดับจังหวัด
	ชาวบ้าน: แจ้งสัตว์ป่วย-ตายแก่ อาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ อาสา PODD.: อสป.แจ้งเหตุผ่าน ทาง application PODD ไปยัง หน่วยงานระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด	อปท.: -ติดต่อกลับไปยังอาสา PODD เพื่อยืนยันการเกิดเหตุและ สอบสวนโรคเบื้องต้น - สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การควบคุมโรคเบื้องต้นให้แก่ อสป.	ปศอ/หมอสอนาม: - เข้าไปสอบสวนโรคในพื้นที่เพื่อ พิจารณาว่ามีการระบาดหรือไม่ - ให้คำแนะนำในการควบคุมโรค เบื้องต้น - ตัดสินใจประกาศการระบาดของ โรคเมื่อพบวาเกิดโรคระบาดสัตว์	ปศจ.: - เฝ้าระวังทางข้อมูล ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ปศุสัตว์อำเภอในการลง พื้นที่ควบคุมโรคเบื้องต้น
เมื่อเกิดเหตุระบาด				
การสอบสวน โรค	อสป. ร่วมสอบสวนโรค	อปท. ร่วมสอบสวนโรค	ปศอ/หมอสอนาม: ร่วมสอบสวนโรค - เก็บตัวอย่างสัตว์ปีกป่วย/ตายส่งตรวจ - ส่งรายงานผลการสอบสวนโรคไปยังปศจ.	
มาตรการควบคุม โรคระบาดสัตว์	ผู้ใหญ่บ้าน อปท. และปศอ. ทำความตกลงร่วมกันในการดำเนินการควบคุมโรคระบาดสัตว์			
1. มาตรการ การกักสัตว์และ การควบคุมการ เคลื่อนย้ายสัตว์	ชาวบ้าน: แยกกักสัตว์และสัตว์ปศุ สัตว์ งดการเคลื่อนย้ายสัตว์ อสป. ใช้คำแนะนำเฝ้าระวังสัตว์ ช่วยเหลือสัตว์ป่วยให้ชาวบ้านกักสัตว์ ผู้ใหญ่บ้าน: ประชาสัมพันธ์เสียง ตามสายให้ชาวบ้านกักสัตว์และ งดการเคลื่อนย้ายสัตว์	อปท.: - ประชาสัมพันธ์ไปยังหมู่บ้าน ข้างเคียงให้งดการเคลื่อนย้าย สัตว์เข้าออกจากหมู่บ้านเกิดเหตุ	ปศอ/หมอสอนาม: - ออกประกาศห้ามเคลื่อนย้าย สัตว์ - ขอความร่วมมือจากหน่วยงาน ด้านการปกครอง เช่น ตำรวจ ใน การควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์	ปศจ.: - ติดตามการบังคับใช้มาตรการ - พิจารณาการประสานงานเพื่อ ตั้งต้นควบคุมการเคลื่อนย้าย สัตว์

ระดับหมู่บ้าน	ระดับตำบล	ระดับอำเภอ	ระดับจังหวัด
<p>2. การทำลายเชื้อโรค</p> <p>อาสา. และชาวบ้าน: ประสานงาน ขอน้ำยาฆ่าเชื้อโรคมาทำลายเชื้อ ในบ้านเกิดเหตุ -ให้ยาและวิตามิน</p>	<p>อปท. :</p> <p>-สนับสนุนน้ำยาฆ่าเชื้อ อุปกรณ์ ในการพ่นยาฆ่าเชื้อ ชุดป้องกันโรค ได้แก่ ถุงมือ หน้ากากป้องกันโรค รวมถึงอุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่าง</p>	<p>ปศอ. :</p> <p>-ให้คำแนะนำในการพ่นยา ฆ่าเชื้อโรค สนับสนุนน้ำยา ฆ่าเชื้อโรค -แนะนำการรักษาโรค เบื้องต้น กระจายวิตามินและ ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรค</p>	<p>ปศจ. :</p> <p>-ให้คำแนะนำและติดตาม การบังคับใช้มาตรการ -สนับสนุนน้ำยาฆ่าเชื้อ ยา ปฏิชีวนะและวิตามินในภาค ควบคุมโรค</p>
<p>3. การทำลายสัตว์ปีก และซากสัตว์ปีก</p> <p>ชาวบ้าน : ทำลายซากสัตว์ปีกที่ ป่วยตายอย่างถูกวิธี อาสา. : ให้ความรู้ แนะนำวิธีการ ทำลายซากสัตว์ปีกอย่างถูกต้อง -ประสานงานขอวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นในการกำจัดซากสัตว์ปีก จากอปท. หรือ ปศอ. กรณีมีการทำลายสัตว์ปีก ชาวบ้าน อสม.และผู้ใหญ่บ้าน ให้ ความร่วมมือในการทำลายสัตว์ปีก</p>	<p>อปท. :</p> <p>-สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การกำจัดซากสัตว์ปีก กรณีมีการทำลายสัตว์ปีก -สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การทำลายสัตว์ปีก - จัดตั้งคณะกรรมการทำลาย สัตว์ปีกระดับชุมชน -ควบคุมดูแลการทำลายสัตว์ปีก</p>	<p>ปศอ. :</p> <p>-ให้ความรู้ แนะนำวิธีการ ทำลายซากสัตว์ปีกอย่าง ถูกต้อง -ร่วมเป็นคณะกรรมการ การทำลายสัตว์ปีกระดับ ชุมชน -ควบคุมดูแลการทำลาย สัตว์ปีก</p>	<p>ปศจ. :</p> <p>-ออกประกาศสถานการณ์ การเกิดโรคระบาด -ตัดสินใจในการทำลาย สัตว์ปีก -ให้คำแนะนำและติดตาม การบังคับใช้มาตรการ</p>

ปศอ. = ปศุสัตว์อำเภอ

	ระดับหมู่บ้าน	ระดับตำบล	ระดับอำเภอ	ระดับจังหวัด
4. การจ่าย ค่าชดเชย	ชาวบ้านและอาสา : -แจ้งจำนวนสัตว์ที่ถูกทำลาย	อบท. : -จัดสรรงบประมาณเพื่อ ช่วยเหลือเกษตรกร -จัดการส่งมอบค่าชดเชยแก่ เกษตรกร -ประสานงานให้ข้อมูลจำนวน สัตว์ จำนวนเกษตรกรที่ได้รับ ผลกระทบแก่หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถจัดสรร งบประมาณในการชดเชยได้	ปศอ. : -ร่วมเป็นคณะกรรมการในการ จ่ายค่าชดเชย -ประสานงบประมาณในการ ชดเชยจากกรมปศุสัตว์	ปศจ. : -ประสานงานการเบิกจ่าย งบประมาณกรณีการสนับสนุน งบประมาณจากกรมปศุสัตว์ -ให้คำแนะนำและติดตามการ บังคับใช้มาตรการ
5. การเฝ้าระวัง	ชาวบ้าน : เฝ้าระวังสังเกต อาการสัตว์ ปีกที่เลี้ยงตาม ระยะเวลาที่กำหนด อาสา : เฝ้าระวังจำนวนสัตว์ปีก ป่วย/ตายภายในหมู่บ้านตาม ความถี่และระยะเวลาที่กำหนด -เมื่อพบมีสัตว์ป่วย/ตายเพิ่มเติม ให้แจ้งเหตุผ่านทาง application ทันที	อบท. : ติดตามเฝ้าระวังผ่านทาง application PODD อย่างต่อเนื่อง	ปศอ. : ติดตามเฝ้าระวังผ่านทาง application PODD อย่างต่อเนื่อง	ปศจ. : ติดตามเฝ้าระวังผ่านทาง application PODD อย่างต่อเนื่อง

	ระดับหมู่บ้าน	ระดับตำบล	ระดับอำเภอ	ระดับจังหวัด
6. การทำวัคซีน	<p>ชาวบ้าน: กักสัตว์เพื่อเตรียมทำวัคซีน ให้ความร่วมมือในการทำวัคซีน</p> <p>-ตัวแทนหมู่บ้านรับหน้าทำวัคซีนให้กับชุมชน</p> <p>อสป.: คัดเลือกตัวแทนชาวบ้านเพื่อช่วยทำวัคซีนได้อย่างทั่วถึง</p> <p>-ประสานงานนำวัคซีนที่เหมาะสมในการทำวัคซีนกับอสป. และปศอ.</p> <p>-ช่วยสอนชาวบ้านในการทำวัคซีน</p> <p>ผู้ใหญ่บ้าน: ขอความร่วมมือจากลูกบ้านในการเตรียมกักสัตว์เพื่อทำวัคซีน</p>	<p>อปท.:</p> <p>-สนับสนุนการอบรมวิธีปฏิบัติในการทำวัคซีนให้แก่ชุมชน</p> <p>-ประสานงานปศอ. ในการจัดหาวัคซีนเพื่อควบคุมการระบาด</p>	<p>ปศอ.:</p> <p>-พิจารณาลักษณะโรคและเลือกชนิดของวัคซีนที่เหมาะสมในการป้องกันโรค</p> <p>-ประสานงานกับปศจ. ในการจัดหาวัคซีนมามอบให้อปท.</p>	<p>ปศจ.:</p> <p>-จัดหาวัคซีนเพิ่มมอบให้แก่ปศอ. นำไปให้อปท.</p> <p>-ให้คำแนะนำและติดตามการบังคับใช้มาตรการ</p>
7. การสื่อสารสถานการณ์โรค	<p>ชาวบ้าน: สื่อสารสถานการณ์โรคสัตว์ในครัวเรือนแก่อสป. เป็นประจำ</p> <p>อสป.: ติดตามสถานการณ์โรคและสื่อสารสถานการณ์ให้แก่แต่ละครัวเรือนในหมู่บ้านเป็นประจำ</p> <p>ผู้ใหญ่บ้าน: ติดตามสถานการณ์โรคในหมู่บ้าน และหมู่บ้านข้างเคียงอยู่เสมอ เมื่อเกิดเหตุในหมู่บ้านให้ทำการสื่อสารให้ลูกบ้านทราบตามความถี่ที่กำหนดในแต่ละโซน</p>	<p>อปท.:</p> <p>-ทำการสื่อสารสถานการณ์โรคในพื้นที่ให้แก่ประชาชนในตำบล</p> <p>รับทราบตามความถี่ที่กำหนดในแต่ละโซน</p> <p>-สื่อสารสถานการณ์ไปยังอปท. ข้างเคียงเพื่อแจ้งระวังการแพร่กระจายของโรค</p>	<p>ปศอ.:</p> <p>-สื่อสารสถานการณ์การเกิดโรคแก่ปศจ. และอำเภอข้างเคียงเพื่อแจ้งระวังการแพร่กระจายของโรค</p>	<p>ปศจ.:</p> <p>-ให้คำแนะนำและติดตามการบังคับใช้มาตรการสื่อสารสถานการณ์ระหว่างพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่ไม่เกิดเหตุให้ทราบสถานการณ์โดยทั่วกัน</p>

สรุปใจความสำคัญ

แผนเตรียมความพร้อมรับมือ
โรคระบาดอุกฉุกเงินสัตว์ปีกระดับชุมชน

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสุขภาพหนึ่งเดียวระดับตำบล

หลักการและเหตุผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณที่จะดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีตำแหน่งที่ตั้งของสำนักงานที่ใกล้ชิดกับชุมชน ทำให้รับรู้สถานการณ์การเกิดโรคในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงให้ความช่วยเหลือได้อย่างทันก่วงที่ นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อความรวดเร็วในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชน

แนวทางปฏิบัติ

1. แต่งตั้งบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำรงตำแหน่งในศูนย์ โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งเป็นประธาน และมีการพัฒนาความรู้ด้านโรคระบาดสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่ในศูนย์อย่างสม่ำเสมอ

2. กำหนดทิศทาง การดำเนินการด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดในคน สัตว์ รวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งทางด้านสาธารณสุข ด้านปศุสัตว์ และด้านสิ่งแวดล้อมเป็นต้น

3. จัดสรรและอนุมัติงบประมาณกักเงินในกรณีเกิดโรคระบาดเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ รวมไปถึงงบประมาณสำรองเพื่อรับมือและป้องกันโรคระบาดที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่อย่างทันก่วงที่

4. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการดำเนินการควบคุมป้องกันโรคระบาดโดยประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำ และมีการตรวจสอบความพร้อมในการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อประสิทธิภาพของการควบคุมป้องกันโรคระบาดทั้งในสัตว์และคน และความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดความยั่งยืนของศูนย์

แผนการควบคุมโรคในสัตว์ปีกโดยศูนย์ควบคุมโรคระบาดสัตว์ในระดับชุมชน

1. ประชาสัมพันธ์ไปยังหมู่บ้านโดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนให้แจ้งชาวบ้านกักแยกไก่ป่วยและไก่แข็งแรงออกจากกัน งดการเคลื่อนย้ายไก่และซากไก่ งดการตีไก่

2. สนับสนุนยาฆ่าเชื้อ อุปกรณ์ในการพ่นและทำลายซากสัตว์ป่วยตาย รวมไปถึงวิธีและขั้นตอนการใช้อย่างละเอียดโดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ควบคุมโรคระบาดร่วมมือกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ควบคุมดูแลการพ่นยาฆ่าเชื้อและทำลายซากสัตว์ป่วยตายของชาวบ้าน

3. จัดสรรงบประมาณสำหรับการชดเชยแก่เจ้าของสัตว์ปีกที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคทั้งในลักษณะของการป่วยตายและทำลายไก่

4. ร่วมมือกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในการจัดเตรียมวัคซีนสำหรับป้องกันโรค การอบรมให้ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ปีกแบบถูกวิธี รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชน

5. ติดตามผลการควบคุมโรคและเฟิร์บะวังอย่างต่อเนื่องรวมถึงกระตุ้นให้ชุมชนทำวัคซีนตามโปรแกรมที่ได้รับการอบรมให้ความรู้ไปก่อนหน้านี้

6. สื่อสารสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับชุมชนที่เกิดการระบาดอย่างต่อเนื่อง และสื่อสารไปยังชุมชนหรือท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อเฟิร์บะวังและดำเนินการป้องกันโรคระบาดที่อาจจะลุกลามได้

แนวทางปฏิบัติกรณีเกิดเหตุผิดปกติในสัตว์ปีก

หลักการและเหตุผล

เมื่อได้รับการแจ้งจากระบบเฝ้าระวังดิจิทัล “พอดดี” ท้องถิ่นสามารถดำเนินการผ่านศูนย์ควบคุมโรคระบาดสัตว์ระดับชุมชนในการติดต่ออาสาที่รายงานเหตุเพื่อทราบสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่และประกาศใช้แผนฉุกเฉินทันทีเพื่อทำการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเบื้องต้นก่อนที่จะขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ

แนวทางปฏิบัติ

1. ทักท้วง

- ขอความร่วมมือไปยังผู้ใหญ่บ้านที่เกิดโรคในการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านกักสัตว์ปีกแยกระหว่างตัวป่วยและตัวปกติ ระวังการเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยออกจากครัวเรือน งดการตีไก่ และแจ้งไปยังหมู่บ้านข้างเคียงให้งดเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกกับหมู่บ้านที่เกิดโรค และแจ้งให้หมู่บ้านอื่นในตำบลเฝ้าระวังสัตว์ปีก

2. ให้ยา

- ขอคำแนะนำจากปศุสัตว์อำเภอหรือผู้เชี่ยวชาญด้านโรคสัตว์ เรื่องยาปฏิชีวนะและวิตามินละลายน้ำให้สัตว์ปีกกิน ซึ่งสามารถหาซื้อได้ตามร้านขายยาสัตว์ทั่วไป และอาจขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆได้

3. ข่าเชื้อ

- สนับสนุนยาฆ่าเชื้อที่ท้องถิ่นมีหรือขอคำแนะนำจากปศุสัตว์อำเภอ เพื่อพ่นยาฆ่าเชื้อและทำความสะอาดโรงสัตว์ในบ้านหลังที่เกิดโรค และแนะนำการทำจุลินทรีย์อย่างถูกวิธี

4. ดูอาการ

- แจ้งให้เจ้าของสัตว์เฝ้าดูอาการอย่างใกล้ชิดและแจ้งสถานการณ์รายวันว่ามีตัวป่วยตายเพิ่มขึ้นหรือไม่ หากมีการป่วยตายที่รุนแรงขึ้นหลายหลังคาเรือนสามารถแจ้งท้องถิ่นได้ทันที

เครือข่าย
one health opendream

skoll global
threats fund

inscoun^{ne}
one health
opendream

